

ՀԱՐ ԹԱՏՐԵՐԳԱԿԱՆ ԹԻԻ 12

ՓՈՔՐԻԿ ՆԻՍԱՆ ՄԱՔՐՈՂԸ

(ԹԱՏՐ ՄԷԿ ԱՐԱՐՈՒԱԾՈՎ)

ԹԱՐԳՄԱՆՆՅ ԳԵՐՄԱՆՆԵՐԷՆԷ

Հ. Ե. ՊՕՂՈՍԵԱՆ

ՄԵԼԹ. ՈՒՆՏԷ

Պ Լ Ո Վ Դ Ի Ի

1 9 3 4

891.995

ժ-89

891.990
Կ-88

№ 118 1 49
2011-07

ՓՈՔՐԻԿ ԾԽԱՆ ՄԱՔՐՈՂԸ

(ԹԱՏՐ ՄԷԿ ԱՐԱՐՈՒԱԾՈՎ)

ԹԱՐԳՄԱՆԵՅ ԴԵՐՄԱՆԵՐԷՆԷ

Հ. Ե. ՊՕՂՈՍԵԱՆ

ՄԵԼԻԹ. ՈՒԽՏԷ

Պ Լ Ո Վ Դ Ի Ի

1934

ԱՆՁԻՆՔ

ՊԱՐՈՆ ԳԵՂԱՄԵԱՆ

ՏԻԿԻՆ ԳԵՂԱՄԵԱՆ

ԱՂԱԽՆԻ 12—14 տարեկան

ՀՐԱՆԳ 10—12 իրենց տղաքը

ԵՐԱՆՈՒՀԻ 6—8

ՆԱԶԻԿ 4—5

ԱՐՇԱԿ փոքրիկ ծխան մաքրող մը՝
Հրանդի հասակակից

ԱՆՆԱ, սպասուհի 10—12 տարեկան:

(Բեմը կը ներկայացնէ փառաւոր սենեակ մը. առջեւը՝ աջ ու ձախ՝ փոքր սեղան մը, մեկուն վրայ ծաղիկ կողով մը, միւսին վրայ փետուրե գլխարկ մը, բոլոր մը եւ ոսկեծամաքոյց մը: Իւրաքանչիւր սեղանին վրայ կը գտնուի մեծ պասիկ հաշիւի մը: Ետեւը՝ դեպի աջ՝ դուռը կողմնակի սենեակի մը. դեպի ձախ՝ նրբանցքի վրայ նայող դուռ մը, մեջքեղը՝ իսպախան փառարան մը):

769-81

Ա. ՏԵՍԻՎ

Ա. Ղ. Ա. Ի. Ն. Ի.

(Ծաղիկի կողովի սեղանին առջեւ նստած՝ ծաղիկփունջի մը մեջ վերջին ծաղիկը կը զետեղէ, փունջը հոս հոն դեռ քիչ մըն աչ կը շփրտէ, յետոյ գայն դիտելով՝ կ'երգէ):

Ծիրանի գոյնով պըճնուած սիրուն
Վարդեր կը փայլէին շողովն արեւուն.
Կը շողայ նաեւ շուշանը մաքուր
Գոհարը ծաղկանց եւ անուշաբույր:

Կը փայլէ ձիւնը շուշանին ճերմակ
Ներկուած վարդին բոցերէն համակ.
Կարծես կը շնչէ, կը սըփռէ իր հոտ
Արշալոյսին մէջ հիւսելով նարոտ:

Այսպէս ալ երբ մենք ազնիւ հոգիներ
Ընտրելով կ'ընենք մեզի միշտ ընկեր՝
Մեր կեանքը կ'ըլլայ - ճշմարիտ պարծանք
Անոնց գեղեցիկ կեանքին արձագանգ:

Բ. ՏԵՍԻՎ

ԵՐԱՆՈՒՀԻ ԵՒ ԱՂԱԽՆԻ

ԵՐԱՆՈՒՀԻ. - Բարի լոյս, սիրելի Աղաւնի. զբաղած ես
ԱՂԱԽՆԻ. - Բարի լոյս, սիրելի Երանի:
ԵՐԱՆՈՒՀԻ. - Ո՛հ, ի՞նչ գեղեցիկ ծաղկեպտակ: Իրաւ, մեծ
արուեստագէտ մըն ես: Բայց, ըսէ, ի՞նչ պիտի Բ-

նեա պատկը:

ԱՂԱԽՆԻ. - Ը՛րբ, չըլլայ որ մասնուէնք: Միաքիւ չի՞
դար սանկ ընտանեկան տօնախմբութիւն մը:

ԵՐԱՆՈՒՀԻ. - Ո՛հ այո, Հրանդին ծննդեան տօնը:

ԱՂԱԽՆԻ. - Ծի՛նդ, և այս ծաղկեպսակն ալ անոր համար է:
Այս ծաղկեկողովն ալ: Այսօրուան ճաշի հանդերձանքն ու
ամբողջ սեղանի խնջոյքը ծաղկներով պիտի փայլի:

ԵՐԱՆՈՒՀԻ. - Ստուգի՛ւ, անոյշ ու քնքուշ քոյրիկ մըն
եա ու ամէն բանի վրայ կը մտածես: Առիթ մը չեո փախցնե՞ր
կորայրներդ ու քոյրերդ ուրախացնելու համար:

ԱՂԱԽՆԻ. - Դուն ալ կրնայիր քու լուծադ բերել այս
տօնին:

ԵՐԱՆՈՒՀԻ. - Ե՛ս, ի՞նչպէս. խօսէ՛, ի՞նչ կ'ուզես ըսել:

ԱՂԱԽՆԻ. - Սիրուն, փոքրիկ նարնջենիովդ, իր երեք
աղաւոր նարինջներովդ, որոնք արդէն հասունցած են: Անոնք
քիչնց սակի փայլով իմ բոլոր ծաղիկներուն փայլը պիտի նսե-
մացնեն:

ԵՐԱՆՈՒՀԻ. - Օ՛, ամենայն սիրով: (Կը զանգահարէ եւ
յետոյ Աղաւնիին ձեռքէն կը բռնէ): Անուշի՛կ քոյրիկս, ու-
րիշներն ուրախացնելով միայն դո՛ւ չես, ինծի ալ կը սոր-
վեցնո՛ւ թէ ի՞նչպէս կրնամ ուրիշին ուրախութիւն պատճառել:
Շնորհակալութիւն այս քաղցր հաճոյքին համար:

ԱՂԱԽՆԻ. - Շնորհակալութիւն մանաւանդ մեր սիրելի ծը-
նոյց: Եթէ մեր մէջը բարի բան մը կայ՝ միայն անոնց
տուած բարի դաստիարակութենէն է:

Գ. ՏԵՍԻՒ

ԱՂԱԽՆԻ, ԵՐԱՆՈՒՀԻ, ԱՆՆԱ

ԱՆՆԱ. - Ի՞նչ կը հաճիք:

ԵՐԱՆՈՒՀԻ. - Աննա՛, բարի եղիր պատուհանին առջեւ ե-
ղող նարնջենին հոս բերելու:

ԱՆՆԱ. - Անմիջապէս: (Կը մեկնի):

ԱՂԱԽՆԻ. - Իսկ մեր սիրելի հայրիկը չքեղ նուէր մը պիտի
ընէ Հրանդին: Նայէ՛ հոն սեղանին վրայ:

ԵՐԱՆՈՒՀԻ. - Ա՛, հիանալի՛, հիանալի՛: Աւամանդադարդ
ուրիշամացոյց մը: Ո՛հ, բարի Հրանդը որքան պիտի ուրա-
խանայ: Ասիկա իրեն համար ցնծութիւն մը պիտի ըլլայ:

ԱՆՆԱ. - (Ծառը հետը) Վա՛խ, տեսէք թէ ի՞նչ եղած է:
Սատիկ վախցած եմ: Բան մը չեմ կրնար . . .

ԵՐԱՆՈՒՀԻ. - Ո՛հ, Աստուած իմ, երեք սիրուն նարինջ-
ները չկան: Գողցուած են: Ասիկա շատ անհաճոյ բան է,
Աննա՛, ծառը անդին տար ու հետո եկուր:

Գողը պիտի բռնենք: Կը հասկցնե՛մ անոր: Եկու՛ր:

ԱՂԱԽՆԻ. - (Երաւունքիւն եւ կեցեկով) Անուշի՛կ Երանո՛ս,
մի՛ յուզուիր, անխոհեմութիւն մի՛ ընիր, կեցի՛ր:

ԵՐԱՆՈՒՀԻ. - (Տեղի տալով) Ա՛, զարմանալու բան չէ եթէ
մարդ լըծօրէն բարկանայ, նարինջները ո՛րքան ուրախացու-
ցեր են զիս, և սակայն ինծի համար չէ, այլ անո՛ր համար
որ պիտի չկարենամ Հրանդին հաճոյք մը պատճառել . . .
պէտք է որ նայիմ . . . Բայց (Կը մեկնի Աննային
հետ):

Գ. ՏԵՍԱՐԱՆ

Ա. Ղ. Ա. Խ. Ն. Ի

Եղածը փոքր բան մըն է: Բայց և այնպէս անհաճոյ: Ես
ալ ըլլայի՛ պիտի նեղանայի: Սակայն . . . տեսէք սա ծաղիկ-
ները, ի՞նչ հեղիկ, հանգարտ ու խաղաղ արարածներ են.
ու ե՛ս անհանգիստ ու գրգռուած պիտի ըլլայի: Արարիչը
այս անուշիկ ծաղիկներու միջոցաւ մեզի աղուոր օրինակ
կու տայ . . . պէտք չէ՞ որ նմանիմ . . . : Ո՛չ, իրեն
պէս հեղ ու քաղցր պիտի ըլլամ:

Ե. ՏԵՍԻԼ

ԱՂԱՒՆԻ, ՆԱԶԻԿ

ՆԱԶԻԿ, - (Վազեղով ներս կու գայ՝ կարծես մեկի մը հաճութեամբ՝ ու Աղաւնիին ապրանքներով) Աղաւնի, Աղաւնի: Օգնութիւն, օգնութիւն:

ԱՂԱՒՆԻ. - Աստուած իմ, ի՞նչ եղար, անուշիկ Նազիկ, խօսէ՛:

ՆԱԶԻԿ. - Ո՛հ, Աղաւնի, փոքրիկ սեւաթոյր մարդ մը . . . երեսը, ձեռքերն ու զգեստները ամուրի պէս սեւ էին ու ձեռքին տակ հաստ, հաստ դաւաղան մը ունէր . . . :

ԱՂԱՒՆԻ. - Խեղճ փոքրիկ, ամբողջ մարմնով կը դողաս, զի ալ վախցուցիր: Ի՞նչ մը խոհեմ եղիր: Տեսածդ՝ փոքրիկ ծխան մաքրողն է: Մէկո՞ւն գէշութիւն չ'ընէր:

ՆԱԶԻԿ. - Իրա՞ն: Ինչո՞ւ համար է այն ատեն այն դաւաղանը: Ինչո՞ւ համար այնքան սեւ է ան:

ԱՂԱՒՆԻ. - Խեղճ փոքրիկը վառարաններուն ծխանները կը մաքրէ: Ասոր համար հաստ աւելին պէտք ունի: Եկո՛ւք նայէ: Մեր խաւական վառարանէն կընաս հասկնալ: Նայէ, հոս, վարի կողմէն կը վառեն ու աղուսը կը տաքցնէ ու մենք ալ ձմեռ ատեն անոր շուրջը կը բոլորուինք: Մուխը՝ անա անկից վեր կ'ելլէ՝ դուրս կ'երթայ: Նայէ վերը, ատկէ սողալով վեր պիտի ելլէ խեղճ փոքրիկ ծխան մաքրողն ու ծուխը պիտի աւլէ, որպէս զի հրդեհ չ'ըլլայ: Ասոր համար ալ խեղճ պզտիկը սեւ է: Բայց ան մեր բարերարն է: Ան մեր երախտագիտութեան արժանի է: Նրբ լմնցնէ՝ կըրնաս հետը խօսիլ ու ձեռքը թօթուել:

ՆԱԶԻԿ. - Ո՛հ, ո՛հ: Այդ չեմ ընէր, այնքան տգեղ է որ մարդ կը վախնայ:

ԱՂԱՒՆԻ. - Ամօթ է, Նազիկ, աղայ մի՛ ըլլար: Պիտի տեսնես թէ իրաւունք ունիմ և թէ ան վախնալու ո՛րեւէ բան չունի: Բայց ինչո՞ւ եկար հոս:

ՆԱԶԻԿ. - Հայրիկը պարտէզին մէջ կը բաղձայ նախաճաշել: Կ'ուզէ որ ամէնքս ալ հոն գտնուինք, սրովհետեւ Հրանդին ծննդեան սօնն է:

ԱՂԱՒՆԻ. - Լաւ, ուրեմն տուն գնա, ես ալ ետեւէդ կու գամ: Պէտք եմ մայրիկին ալ իմացնել, որ հոն սենեակին մէջ նամակ կը գրէ:

ՆԱԶԻԿ. - Առանձին չեմ կրնար երթար: Գոնէն դուրս ելլել չեմ յամարձակիր: Զգուելի՛ փոքրիկ սեւ մարդը: (Պաղասագին ձայնով) Հեռս եկո՛ւք:

ԱՂԱՒՆԻ. - Սիրելի՛ Նազիկ, դուն առանձին պիտի երթաս, որպէս զի սորվիս աղայական վախիչ յաղթել: Խեղցի քաջասիրտ աղջիկ մը եղիր: Իեղի բա՛ն մը չի պատահիր: Կըրնաս մտածել թէ քեզի հետ գալս ինծի մեծ նեղութիւն պիտի ըլլար՝ եթէ քեզի համար չ'ընէին վախ մը ունենայի:

ՆԱԶԻԿ. - Այն ատեն կ'երթամ: Բայց . . . բայց . . . արաս քիչ մը կը դարնէ: (Կաւաց կաւաց ու վախով մը զուրս կ'ըլլի):

ԱՂԱՒՆԻ. - Բարի մանուկը, վատահոլութիւնը ո՛րքան ազդեցութիւն ունի մանկական քնքուշ սրտին վրայ: Անգամ մը որ աղու մը վատահոլութիւնը շահեցար — ամէն բան կընաս ընել: (Իեղ ի սենեակը) Մայրիկ, հայրիկը կը բաղձայ կահանչին վրայ նախաճաշել:

ՏԻԿԻՆ ԳԵՂԱՄԵԱՆ. - (Ներսէն) Միայն կնքել մնաց: Ինչպէ՛ մը կը վերջացնեմ ու կու գամ:

ԱՂԱՒՆԻ. - Տղուն ետեւէն երթամ, տեսնեմ ուր գնաց:

Զ. ՏԵՍԻԼ

ԱՐՇԱԿ ՓՈՔՐԻԿ ԾԽԱՆ ՄԱՔՐՈՂԸ

(Դուրս գալիս առաջ՝ ան ծխանին մեջեւ մերք փերիչի շառագիւնը եւ մերք իր երգի ձայնը լսելի կ'ընեն):

Թէպէտ պըզտիկ մանչ եմ ես

Մեծ են գործերս ու պէսպէս:

Շատ մեծ մարդիկ չեն կրքնար

Ընեղ, դուր ես կ'ընեմ յար:

Ո՛րքան չքեղ պալատներ

Առանց ինձի են այրեր

Սակայն հիւր եմ ամէն տեղ

Միշտ թափելի ու տղեղ:

Կը սողոսկիմ վեր ու վար

Ընելով դարձ օդափար

Մինչ սերիչներ կը սողան

Փառքի համար անարժան:

(Այս միջոցին՝ միևեւր վար կ'իջնայ ու դուրսը կը դիտէ) Ա՛, դուքսը շատ աւելի գեղեցիկ է՝ քան ներսը՝ ծխանին մէջ: Ինձի այնպէս կ'երեւայ թէ աշխարհը ճեղք մ'ընդունած է . . . ու կարելի է երկինքէն ներս նայիլ: (Զգուշութեամբ ամեն կողմ կը դիտէ) Մա՛ւկ մ'իսկ չի շարժիր: Ո՛չ որ կայ: Օ՛հ, դէպ ի դուրս: (Արագօրէն դուրս կը սողայ) Գրո՛ղը տանի, ասիկա խցիկ մըն է: Այսպիսի բան մը, բնականաբար, ես չունիմ: Ամէն ինչ չքեղ ու հիանալի է: Տե՛ս, տե՛ս, տե՛ս: Ասո՛նք հըրաշալիքներ են: Մքանչելի՛ բաներ: Եթէ երկինքն այսքան գեղեցիկ է՝ սիրով բարի ու խելօք կ'ըլլամ, հոն երթալ կարեւորաւ համար: (Ինկզկեմբ հայեցիկն մեջ կը դիտէ ու սարսափի աղաղակ մը կը փրցնէ) Վա՛յ, այդ ի՛նչ է:

(Տիկին Գեղարման ֆովի սենեակին գալով ետեւն այնպէս մը կը կենայ, որ տղան զինքն չի նկատեր, եւ լոկ ձեռնորով ու նշաններով կը յայտնէ իր մասնակցութիւնը տղան մեծախօսութեամբ) Հո՛ն, միւս սենեակին մէջն ով կայ արդեօք: Ինչքան վախճուց գիտ (Վախով անգամ մըն ալ կը նայի հայեցիկն մեջ) Կարծես ասիկա ես եմ: Այո՛, այո՛, ստուգիւ հոգ գիտ անգամ մըն ալ կը տեսնեմ: Այդ հայելին շատ խոշոր է: Անշուշտ շատ դժուար արժան է . . . Ո՛հ, այս ի՛նչ սիրուն գլխարկ է: Պէ՛տք է որ անգամ մը զլխուս վրայ փոքնեմ: (Նախ ձեռքերը կը շարժէ եւ յետոյ զիստիկը գլուխը դնելով միևեւր

աչխերը կ'իջեցնէ) Ա՛, թուր մըն ալ կայ հոս. ա՛ն ալ մէջքէս պիտի կախեմ: (Սուրբ մեջքը կը կապէ, ձեռքերը մեջքին կը դնէ ու հայելին առջեւ այնպէս մը կը կենայ որ իր պատկերը հանդիսականները կը տեսնեն): Ծշմարիտ ստահակ մըն եմ: Ու եթէ բարին Աստուած գիտ քիչ մը մեծ մարդ ալ ընել տար . . . Ասոր անշուշտ պիտի յարմարէի, Գո՛նէ ուսուցիչ եւ խրմուռ մէջ ո՛չ մէկէն վար պիտի մնայի: (Ասդին անդին ճեմելով) Իրական պարտնի մը պիտի նմանէի . . . և ի՛նչ աղուսը պիտի ըլլար. մարդիկ ալ ինձի խորին յարգանքներ պիտի մատուցանէին: (Հայելին մեջ իր պատկերին առջեւ միևեւր գետն կը խոնարհի) Նորին մեծութեան խնարհ՝ ծառան . . . : Գրո՛ղը տանի, ի՛նչ է այս: Վա՛յ, վա՛յ, վա՛յ: Գէշ ընդունելութիւն դատ: (Այսինքն՝ գլուխը քրճափոշով ծածկուած է: Շուտով զիստիկ ու սուր մեկդի կը նետէ ու ամեն կերպով կ'աշխատի քրճափոշին մաքրել): Ինչպիսիքս լա՛ւ գծադրեր եմ: Կարծեմ այս մարդիկը ալիւրը գլխարկով տուն կը տանին, ինչպէս ես երբեմն ելալ կամ կեռաս . . . : Մայրս շատ իրաւունք ունէր, հարկը անգամ կը կրկնէր թէ. ինչ որ քեզ չ'այրեր՝ մի՛ փչեր: Հոգ չէ, հոգ չէ, ծխանին մէջ ճերմակութիւնը կ'անհետանայ և ամէն բան նորէն աղուսը մը կը սեւեւայ, այնպէս որ վրաս հե՛տք մը անգամ պիտի չ'ընտրուի:

(Ժամացոյցը կը նկատէ) Բայց այս փայլուն բանը ի՛նչ է: Ա՛, ժամացոյց, գրական ժամացոյց: Կը կարծէի թէ աշխարհիս մէջ մեր գիւղապետին չափ հարուստ մարդ չկայ այսպիսի բան մը գնելու համար: Մեր գիւղապետը արծաթէ ժամացոյցով մը խոշոր պետութիւն մը կը կառավարէ ու քառորդ ժամուան մէջ երեք անգամ ժամացոյց կը նայի՝ գիտնալու համար թէ ժամը քանի՞ է: Բայց այս ժամացոյցը լո՛ւ արծաթէ չէ. կարծեմ զուտ սկիւ է: Ու ինչպիսի՛ փոքր շողջողուն քարիկն'ընով ալ զարդարուած է: Իրական զարդ մըն է: Հաղուս գիւլն ուն է: — Նայէ՛, ժամացոյցը կենդանի՛ ալ է . . . : (Ականջին կը մօտեցնէ) Ի՛նչ հրաշ սիւ բան. շարունակ դի՛կ-դա՛կ, դի՛կ-դա՛կ: Ու մարդը, որ այսպիսի գեղեցիկ բան մը չ'իմած

է՛ ի՛նչ մեծ գլուխ ունեցած ըլլալու է: Ամէն պարագայի՝ փեթակէ մը աւելի մեծ:

Ա՛, ի՛նչ կ'ըլլար՝ եթէ ժամացոյցն առնուի . . . : Առնո՛ւմ . . . Առնո՛ւմ . . . : Սակայն, այն ատեն գող մը պիտի չըլլայի՝. այլեւս հանգիստ պիտի կարենայի՝ քնանալ. մարդու մը երեսը պիտի կարենայի՝ նայիլ . . . : Ո՛հ, ո՛հ, ժամացոյցը չե՛մ առնուր: Բայց՝ մէյ մը կ'ուզեմ ներսը նայիլ թէ արդեօք ի՛նչ կայ որ այդպէս կը կացահարէ:

(Կը փորձե ժամացոյցը բանալ) Օ՛հ, ուրեմն ո՞ւր պէտք է ճնշել: (Ժամացոյցը կը զարնէ եւ ան ուրախութեամբ կը ցատկորսէ) Օ՛, կը զարնէ ալ. պէտք է որ առնուի: Մէ՛յ մըն ալ ձեռքէս չեմ ձգեր: Բայց . . . եթէ իմացուի՞ . . . Ա՛, ո՛հ, ո՛հ կը անոնէ . . . Ո՛հ ո՛ք . . . Աստուած ալ չի տեսներ, որ ամէն տեղ ու հոս ալ — հո՛ս ալ — ներկայ է, եթէ գողնայի՝ կրնայի՞ անգամ մ'ալ ուրախութեամբ երկինք նայիլ: Կրնայի՞ հանգիստ մեռնիլ: Աստուած իմ . . . Ի՛նչ եղայ յանկարծ . . . Սոսկում մը եկաւ վրաս: Ամբողջ մարմնովս կը դողամ: Ո՛հ, ի՛նչ է այս . . . Ասիկա յանգիստանող խիղճն է: Այս ձայնին պէտք եմ հետեւիլ: Այսպէս ընել սորվեցուց ինծի միշտ հանգուցեալ մայրս իր մահուան անկողնոյն վրայ: Ո՛հ, Աստուած իմ, կարծես այն ատենուան պէս հիմայ ալ անիկա իր պողած ձեռքովը զիս կը բռնէ . . . : Ո՛հ, սիրելի՛ մայր, կը հնազանդիմ քեզի . . . Աստուած իմ, ներքէ՛ մեզանչական մտածմունքիս: Ահա նորէն տեղը կը դնեմ ժամացոյցը: Բարի խիղճ մը շատ աւելի կ'արժէ, քան հազար ռոկեթամացոյցներ, քան աշխարհի ամբողջ ոսկին: (Տիկին Գեղամեան շուտով իր սենեակը կը ֆաշռի՝ որպէս զի տղան գիւնֆը չըլլարէ):

Օ՛հ, շուտով նորէն ծակէն ներս՝ դեռ բան մը չիմացուած: (Մխանիկն մեջ կը սողոսկի եւ արագօրէն վեր կը մագցի):

Է. ՏԵՍԻԼ

ՏԻԿԻՆ ԳԵՂԱՄԵԱՆ

Մեկնած է: Հոս է ժամացոյցը, Ո՛հ, սքանչելի՛ աղայ: Աստուած իմ, ուրեմն ամէն վիճակի ու նոյն իսկ վարի դասակարգի ժողովուրդին մէջ անգամ մարդիկ ունիս, որոնք զքեզ կը յարգեն ու կը սիրեն: Ու ա՛յս է արդէն էականը. ասիկա միայն մեզի յաւիտենական, մնայուն արժէք մը կու տայ: Ուրիշ ամէն բան, որքան ալ մեր աչքին փառաւոր ու շողշողուն երեւնայ՝ մնայուն չէ և ամէնէն ետքն ալ փոշիի պէս կ'անցնի . . . : Բարի՛ աղայ, այս գեղեցիկ դորձքը անվարձ պիտի չմնայ: Զքեզ բոլոր աղայս օրինակ պիտի ներկայացնեմ: Իսկ քաւ մայրդ . . . Ո՛հ ան ալ ինծի համայ չինիշ օրինակ մը պիտի ըլլայ: Իր բերանը շատոնց փակուած ու լրած է, և սակայն ան դեռ իր աղան կը խօսի . . . դեռ կ'ապրին իր բարի խրատներն իր որդւոյն սրտին մէջ: Իր ձեռքը, որով մահամեծ վիճակի մէջ անգամ դեռ իրենները կը սեղմէր՝ շատոնց խամբած է, և սակայն տակաւին իր որդին սփռէ մը ետ կը կեցնէ ու կորստեան վիճէն կը կորզէ: Այսպիսի սքանչելի պտուղներ կու տայ լաւ դաստիարակութիւնը:

Ը. ՏԵՍԻԼ

ՊԱՐՈՆ ԳԵՂԱՄԵԱՆ, ԵՐԱՆՈՒՀԻ, ԱՌԱՋԻՆԸ

ՊԱՐՈՆ Գ. (Ներս մտնելով՝ Երանիկին) Ճի՞շդ է պատմութիւնը, Երանուհի:

ԵՐԱՆՈՒՀԻ. Այո՛, հայրիկ: Մեր պարտիզպանը անձամբ տեսած է թէ ի՛նչպէս Հրանդ Նարինջները փրցուցած է:

ՏԻԿԻՆ Գ. (Ոգեւորուած երկան դիմացն եղելով) Սիրելի ամուսինս, քիչ տաջ սա քովի սենեակին մէջ տեսարանի մը ներկայ եղայ, որ ամբողջ էութիւնս յուզեց ու զիս շափանց ուրախացուց: Ահա թէ ինչ փոքրիկ ծխան մաքրողը ծը-

խանէն այդ սենեակն իջաւ: Այս ժամացոյցը չափազանց իր
ուշադրութիւնը գրաւեց: Անբացատրելի ուրախութիւն մը
պատճառեց: Այնպէս որ քիչ մնաց գրպանը պիտի դնէր: Սա-
կայն Աստուծոյ գաղափարն ու իր մօրիան յիշատակը ի վեր-
ջոյ տիրական դարձան: Առանց նկատուելու՝ վկայ եղայ իր գե-
ղեցիկ պատերազմին ու փառաւոր յաղթանակին:

ԵՐԱՆՈՒՀԻ.- Ի՞նչ գեղեցիկ, ի՞նչ փառաւոր:

ՏԻԿԻՆ Գ.- Պէտք է գանիկա անվարձ թողուր Պէտք է...
բայց ի՞նչ կայ, սիրելի ամուսինս, բնաւ չես ուրախանար:
Նայուածքդ բոլորովին տխուր է: Ուրիշ անգամ այսպիսի սի-
րուն գործքեր գրեց կը հիացնէին: Ասիկա քեզ չի՞ յուզեր:

ՊԱՐՈՆ Գ.- Զափաղանց, սիրելի՛ս: Այդ գործքին ազնու-
ւութիւնը քեզմէ աւելի կը զգամ այս վայրկեանիս: Ատիկա՝
հայրական սրտիս խորը կը թափանցէ: Վասն զի քիչ առաջ
աղաքներէս մէկուն մէկ արարքն իմացայ, որ այդ խեղճ ծը-
խան մաքրողին ճի՛շդ հակապատկերն է:

ՏԻԿԻՆ Գ.- Կը զարհուրեցնես զիս. ի՞նչ պատահեր է:

ՊԱՐՈՆ Գ.- Կը տեսնե՞ս Երանիկին նարնջներն: Ա՛յո է
Երանուհի:

ԵՐԱՆՈՒՀԻ.- Այո՛, հայրիկ: Տե՛ս, մայրիկ... երեք գե-
ղեցիկ նարինջները չկան: Հրանդ գողցած է զանոնք:

ՏԻԿԻՆ Գ.- Ո՛հ Աստուած՝ իմ, ի՞նչ թեթեամիտ աղայ:

ՊԱՐՈՆ Գ.- Անշուշտ թեթեամիտ եւ դեռ աւե-
լին: Ստանա՛կը... պիտի խրատեմ զինքը: Ծխան մաք-
րող տղան պատմութիւնը ճի՛շդ ժամանակին հասաւ... որ-
քան ալ ինչի անհաճոյ ըլլայ թէ ոտորին դասակարգէ աղայ
մը՝ աւելի ազնիւ գործած է՝ քան մեր աղան, որուն դառ-
տիարակութեան համար ա՛յնքան ջանք կը թափէր: Պէտք է
որ Հրանդ ալ զգայ այն՝ ինչ որ ես կը զգամ: Ան պէտք է
խորապէս զգալ թէ հակառակ դասակարգի ու հարստութեան՝
մբոտ ծխան մաքրող պատանիէն շատ ու շատ վար կը մնայ:
Հրանդ պէտք է որ լաւ մը ամչնայ:— Գնա՛, Երան, Հրանդը
հոս կանչէ: Բայց դեռ մի ըսեր թէ ինչո՛ւ:

ՏԻԿԻՆ Գ.- Իսկ Աղաւնիին ալ ըսէ որ փոքրիկ ծխան
մաքրողը հոս բերէ: Կրնաս ըսել թէ ինչո՛ւ: Բայց աղուն բան
մը չըսես:

ԵՐԱՆՈՒՀԻ.- Օ՛, ծխան մաքրող աղան՝ սակի աղայ մը
կերեայ: Շատ ուրախ եմ որ զինքը կանչել կու տար: Ան-
շուշտ ասիկա աւելի հաճելի է՝ քան Հրանդը կանչելը... Ո՛հ
եթէ զիտնայի թէ հայրիկը այսքան պիտի վշտանար՝ հարկաւ
կը լռէի: Ա՛, որքան կը ցաւիմ որ մեզմէ մէկը ձեզի վիշտ մը
պատճառած է:

Թ. ՏԵՍԻԼ

ՊԱՐՈՆ ԳԵՂԱՄԵԱՆ ԵՒ ՏԻԿԻՆ ԳԵՂԱՄԵԱՆ

ՏԻԿԻՆ Գ.- (Լռու՝ ծաղիկները կը դիտէ):

ՊԱՐՈՆ Գ.- (Մտածլո՛ս՝ վեր - վար կը անւի):

ՏԻԿԻՆ Գ.- Անոյշ, աղուոր աղջիկները: Անխորհուրդ, թե-
թեամիտ մանչը: Այսպիսի բարի քոյրերու հանդէպ՝ ա՛յսքան
անզգայ ըլլալ...:

ՊԱՐՈՆ Գ.- (Ինքնիրեն): Ծի՛շդ: Կ'ըլլա՛յ: Այսպէս ամէ-
նէն լաւն է... Ու պզտիկը հաճելի է ինձ... այո՛... տես-
նենք թէ ի՞նչ ընելու է...:

ՏԻԿԻՆ Գ.- Տես սա գեղեցիկ պսակը: Անմիտ աղան այս-
պիսի ուրախ տօն մը կը խանդարէ:

ՊԱՐՈՆ Գ.- (Շատ շուրջ): Այո՛... Այսօրուան տօնախմբ-
ութիւնը ուրիշ կերպարանք պիտի առնու:

ՏԻԿԻՆ Գ.- Սիրելի ամուսինս, խնդիրը այնքան ալ
լուրջ մի՛ առնուր: Եղածը աննշանակ բան մըն է:

ՊԱՐՈՆ Գ.- Աննշանա՞կ: — Ո՛չ: Տղոց համար աննշանակ
բան չկայ: Բոլոր մը կաղինը գրեթէ այն է աղոց համար, ինչ
որ բոլոր մը սակին է մեզի համար: Թո՛ղ որ աղան կաղի-
նի խաղին մէջ խաբէութիւն ընէ: Գրա՛ւ կը դնեմ որ երբ
մեծնայ՝ սակոյ համար ալ միեւնոյնը պիտի ընէ: Թող որ աղ-

դան անպատիժ նարինջ մը գողնայ. երբ մարդը ըլլայ՝ առիթ պիտի փնտռէ ձեռքն ուրիշին քսակին երկնցնելու: Փոքրիկ սերմէ մը՝ ծառ մը երեւան կու գայ:

Տիկին Գ. - Ձեռ ուղեր քղի հակառակի: Իմ կարծիքս այն է թէ Հրանդին ըրածը լաւ բան չէ, սակայն ասոր մէջ այնքան ալ մեծ չարիք մը չկայ:

ՊԱՐՈՆ Գ. - Ո՛չ, Սակայն ես կը կարծեմ թէ կա՛յ: Անա թէ ի՛նչպէս: Ըրածը ծնողաց խիստ արդեւքին դէմ անհնա-
ղանդութիւն չէ՞: Քայրերուն հանդէպ անորոշութիւն չէ՞: Մեծ
չատակերութիւն չէ՞: Յանկասիրութիւն, զոգութիւն, ան-
սրտութիւն ու Աստուածամոռացութիւն չէ՞: Եթէ թողուէր որ
այս բոլոր մոլախոտներն անոր սրտին մէջ աճին՝ չե՞ս մտա-
ծեր ինչ պիտի ըլլար աղան: Միթէ իր իշխանին պիտի հնազան-
դէ՞ր: Իւր ընկերներուն հանդէպ անորոշութիւն պիտի չընէ՞ր:
Պիտի կարենա՞ր իր ցանկութիւնները գտել: Օտարին ինչքը
նուիրական պիտի համարէ՞ր: Աստուծոյ կամքը իր բոլոր
քործքերուն միակ կանոն պիտի նկատէ՞ր: Ամբողջ, խոշոր,
բազմաճիւղ ծառը փոքրիկ սերմին մէջ չե՞ս նշմարեր:

Տիկին Գ. - Ձեռ կրնար ըսել թէ իրաւունք չունիս: Սա-
կայն Հրանդ այս ամէն բան խորհած չէ: Ձի կրնար պահան-
ջուիլ որ սղան իր հօրը պէս այսքան պայծառատեսութիւն
ունենայ:

ՊԱՐՈՆ Գ. - Հոս քեզի իրաւունք կու տամ: Միայն թէ
անո՛ր համար Աստուած պայծառատես աչքերով հայրը արդ-
ւոյն քովը դրած է, որպէս զի ձեռքով մատնանիչ ընէ չիտակ
ձամբան՝ ըսելով թէ. «Նայէ՛, այս ձամբուն ծայրը խորխո-
րատ մը կը տեսնեմ. ասկէ զգուշացի՛ր: Թէպէտ սկիզբը փու-
շերով ծածկուած է՝ սակայն ի վերջոյ ուրախութեան վայրը
կ'առաջնորդէ. անկէ գնա»: Եթէ խօսքերը չօգնեն՝ խիստ մի-
ջոցներ պէտք է գործածել:

Տիկին Գ. - Ձեռ ուղեր որ յանձնեմ անպատիժ մնայ:
Սիրող մայրը՝ հօր այրական խստութիւնը լսկ մեղմացնել կը
փափաղի:

ՊԱՐՈՆ Գ. - Շատ լաւ, մեղմել: Ասոր ըսելիք չունիմ,
սիրելի՛ մայր: — Մեղմել, բայց ոչ արդիւնել: Մեղմել, բայց
անդօր չընել: Անո՛ր համար Տէրը հայրերը խիստ ու լուրջ —
իսկ մայրերը հեղ ու քաղցր ստեղծած է, որպէս զի՛ ինչպէս որ
կ'ըսես՝ կանացի մեղմութիւնը՝ այրական խստութիւնը մեղմէ
- որպէս զի նաեւ, պիտի աւելցնեմ, հայրական խստութիւնը՝
մօր մեղմութեան օգնէ որ տկարութեան չիջնայ: Մեղմու-
թիւն ու խստութիւն միասին ըլլալու են, որպէս զի ասով
գեղեցիկ ամբողջութիւն մը կազմուի:

Տիկին Գ. - Արդ, Հրանդին համար ի՞նչ որոշում տուիր:
Ձինքը ի՞նչպէս պիտի պատմես:

ՊԱՐՈՆ Գ. - Ամէնէն առաջ իր ծննդեան տօնին համար
գնած ժամացոյցս պիտի չստանայ — ի պատիժ իր անպա-
տուութեան: Նոյն իսկ կը փափագէի զայն խեղճ ծխան մաք-
րող աղան նուիրել՝ ի վարձատրութիւն իր պատուաւորու-
թեան:

Տիկին Գ. - Ժամացոյցը: - Ո՛չ, ասեկա չափազանցութիւն
պիտի ըլլար: Դժկամութիւնդ զքեզ արագ վճռի մը կ'առաջ-
նորդէ: Ներէ որ ըսեմ թէ ատիկա աննթեթ բան մը պիտի
ըլլար:

ՊԱՐՈՆ. - Գ. - Չափազանցութիւն: - Աննթեթութիւն
չըմ, խնդիրը քիչ մը աւելի լուսաբանենք: Կ'ուզեմ Հրանդին
վրայ խոր ազդեցութիւն մը բանեցնել: Ան պէտք է որ զգայ
թէ ի՛նչ զգուելի բան է անպատիւ ըլլալը. թէ ի՛նչ գեղեցիկ
ու գովելի բան է պատուաւորութիւնը, կարծեմ այս նպա-
տակին լաւ կերպով կը հասնիմ, եթէ ժամացոյցը Հրանդէն,
որ այնքան ուրախացած է՝ առնում ու պատուաւոր ծխան
մաքողին տամ: Ձե՛ս կարծեր թէ ասեկա Հրանդին վրայ շատ
պիտի ազդէ: — Ինձի համար ծախքը մեծ բան մը չէ, ես
այսպէս հաշիւ կ'ընեմ: Քսան ոսկի տուի՝ Հրանդին ուրախու-
թիւն պատճառելու համար. այս գումարը պիտի չծախսէի՞
զինքը պատուաւոր մարդ մ'ընելու համար: Միթէ այս գրոմը
չա՞տ պիտի երեւար:

ՏԻԿԻՆ Գ.- Ո՛հ, ո՛հ: Անշուշտ ոչ: Ես ալ կը բողձամ որ փոքրիկ ծխան մաքրողն իր պատուաւորութեանը համար լաւ մը վարձատրուի: Սակայն ծխան մաքրող պատանին մը՝ ոսկե- ժամացոյցով — ներողութիւն — քիչ մը ծիծաղելի պիտի ըլ- լար:

ՊԱՐՈՆ Գ.- Զգէ որ ես իմ ընկերքս ընեմ: Բնական է ժամացոյցը ծխան մաքրող աղու չի յարմարիր. բայց՝ թերեւս ծխան մաքրող աղան այնպիսի կերպարանք մը կը ստանայ՝ որ ժամացոյցին կը յարմարի: Եւ քանիներ ժամացոյց, սուր ու պատուանշան կը կրեն՝ առանց պէտք եղած յարմարութիւնն ունենալու:

ժ. ՏԵՍԻՆ

ՀՐԱՆԴ, ԵՐԱՆՈՒՀԻ, ԱՌԱՋԻՆՆԵՐԸ

ՏԻԿԻՆ Գ.- (Այնպիսի դիրքով մը կենայ որ Հրանդ կո- ղուցուած ծառիկը չնշմարէ):

ՀՐԱՆԴ.- Ի՞նչ կը հրամայէք, հայրիկ:

ՊԱՐՈՆ Գ.- Հրանդ, դեռ կը յիշե՞ս այն սիրուն առակը, զոր երէկ կարդացիր ու մեզի պատմացիր:

ՀՐԱՆԴ.- Ա՛, նախնին առակը: Դեռ չառ լաւ կը յի- շեմ:

ՊԱՐՈՆ Գ.- Անգամ մըն ալ կը պատմե՞ս ինծի:

ՀՐԱՆԴ.- Օ՛, չառ սիրով: Բաղքի մը մէջ երկու մար- դիկ կային: Մէկը հարուստ էր, միւսն աղքատ: Հարուստը չառ ոչխար ունէր. իսկ աղքատը՝ միայն մէկ հատ փոքրիկ գառնուկ: Որ իր պատառէն կ'ուտէր ու իր գաւաթէն կը խը- մէր և ինքը գայն ամէն բանէ վեր կը սիրէր: Բայց, երբ օր մը հարուստին հիւր եկաւ՝ չուղեց իր ոչխարներէն մին մօր- թիլ, կ'ուզէր անոնց խնայել . . . ու զնաց աղքատին մէկ հատիկ գառնուկն առաւ ու օտար մարդուն համար մօրթեց:

ՊԱՐՈՆ Գ.- Շատ լաւ պատմեցիր: Հիմայ ըսէ՛ նայինք:

Ի՞նչ կը մտածես հարուստին վրայ: Ի՞նչպէս կ'երեւայ քեզի՝ ՀՐԱՆԴ.- Անպիտանը մեծ ստահակ մըն էր:

ՊԱՐՈՆ Գ.- Քիչ մը զօրաւոր կերպով կը բացատրես ինք- ղինքդ: Սակայն . . . լա՛ւ է: Դուռն այդպիսի ստահակ մըն ես:

ՀՐԱՆԴ.- Ե՛ս . . . հայրիկ:

ՊԱՐՈՆ Գ. Այո . . . դժււն:

ՀՐԱՆԴ.- Զեր միտքը չեմ հասկնար, չեմ գիտեր թէ ի՞նչ կ'ուզէք ըսել:

ՊԱՐՈՆ Գ.- Կը ճանչնա՞ս սա ծառիկը:

ՀՐԱՆԴ.- (Վար հակած աչիւրով) Այո, հայրիկ:

ՊԱՐՈՆ Գ.- Ուղիղ անգիտես նայէ:

ՀՐԱՆԴ.- Զեմ կրնար:

ՊԱՐՈՆ Գ.- Ո՛վ կողոպտեց այս ծառիկը: Առանց տա- տամեղու պատասխանէ:

ՀՐԱՆԴ.- (Առանց վեր նայելու, խոնարհ ձայնով) Ես:

ՊԱՐՈՆ Գ.- Դիտե՞ս նաեւ թէ ասիկա ստահակութիւն է:

ՀՐԱՆԴ.- Այդ խօսքը ծանր կու գայ ինծի: Արիւնս կ'ըմբոստացնէ: Այնպիսի փոքրիկ բանի մը համար . . .

ՊԱՐՈՆ Գ.- Փոքր գողութիւնն ալ գողութիւն մըն է: Եւ ով որ փոքր բանի մէջ հաւատարիմ չէ՝ մեծին մէջ ալ անհա- լատարիմ կ'ըլլայ:

ՀՐԱՆԴ.- Ո՛հ, հայրիկ: Հաւատացէք որ եթէ նարինջ- ները ոսկի ըլլային՝ մատով մ'ալ չէի դպչեր:

ՊԱՐՈՆ Գ.- Ինչ որ մեր սիրտը կ'ուզէ՝ մեզի համար սա- կիէն լաւ է: Ոսկւոյ համար անշուշտ երանիկին ծախու պիտի չեղլէիր . . . : Բայց հիմայ պատասխանէ. նախնի առակը քեզի չի՞ յարմարիր:

ՀՐԱՆԴ.- Աւա՛ղ, այո:

ՊԱՐՈՆ Գ.- Զե՞ս զգար թէ անոր մէջ դուռն ինքդ նկա- րուած ես:

ՀՐԱՆԴ.- Դժբախտաբար:

ՊԱՐՈՆ Գ.- Զեր բոլոր ընթերցումները դատարկաբանու- թիւն ու ժամանակակորոյս բաներ են: Եթէ ձեր սրտին մէջ

769-81

չեն թախանցեր ու լաւագոյն մարդիկ չէք ըլլար: Պատմութիւնը հիմայ քու վրայ դարձուր: Ինչպէս կ'երեւան այս հայկերին մէջ:

ՀՐԱՆԴ. - Ո՛հ, հայրիկ, շատ մեծ անիրաւութիւն ըրի:

Տիկին Գ. - Նայէ՛, սիրելի Հրանդ, Երանուհին ծառիկն անձամբ անկած, խնամած, առատ իրիկուն ջրած ըլլալով՝ տեսաւ անոր աճիւն ու ծաղկիլը, պատու տալն ու պատգներուն հասունալը, որով անոր վրայ սաստիկ ուրախացած էր . . . : Մեր ապակետէն քիչի ալ պարզեւած էինք շատ սիրուն նարնջենի մը, որ այս տարի սքանչելի պատգներու առատութիւն մը ունի: Ինչո՞ւ այդ քու ծառէդ չքաղեցիր: Ճիշդ ալ բարի Երանիկին փոքրիկ նարնջենիէ՞ն պիտի ըլլար: Ո՛հ, քու տեղիդ ես կը կարծրիմ . . . :

ԵՐԱՆՈՒՀԻ. - Մայրիկ, ներքէ՛ իրեն: Կը տեսնես թէ բարի Հրանդին որքան ցաւ կը պատճառէ իր յանցանքը: Անշուշտ գէշ մտքով չէ ըրած: Թերեւս աւելի թիթեւ մտածուած, անխորհուրդ կատակ մըն էր՝ քան որ կրթամոլութիւն:

Տիկին Գ. - Ու սիրելի քոյրիկդ, որ այսքան սիրով ըզքեզ կ'արեւորացնէ՝ մտադրած էր պատուը, մանաւանդ թէ ամբողջ ծառը և այն՝ քու ծննդեանդ տօնին օրը քիչի նուիրել: Աղաւնին ալ այս սիրուն պատկը քիչի համար հիւսած էր: Արշալոյսին արդէն ծաղիկները քաղած էր որ այս օրը ատով գեղեցկացնէ ու քիչի հաճելի դարձնէ:

ՀՐԱՆԴ. - Ո՛հ, մայրիկ, խնայէ՛ ինձի: Ինքզինքս չափազանց ամօթահար կը զգամ:

Տիկին Գ. - Պատգները դուն քու ձեռքովդ տոնիր, հիմայ ալ դուն ինքդ առ պատկը՝ դեռ Աղաւնին չեկած: Ահա՛, առ՛:

ՀՐԱՆԴ. - Մայր իմ, կը զգամ թէ այդ պատկին արժանի չեմ. առագիւ պատկուելու արժանի չեմ:

ՊԱՐՈՆ Գ. (Ծխան մաքրող տղան տեսնելով) Ուրիշ դատ մըն ալ կը սպասէ քեզի, Հրանդ:

ԺԱ. ՏԵՍԻԼ

ԱՐՇԱԿ ՓՈՔՐ ԾԽԱՆ ՄԱՔՐՈՂԸ, ԱՂԱԽԵԻ, ԱՌԱՋԻՆԵՐԸ

ԾԽԱՆ ՄԱՔՐՈՂ. - (Երեսը մուրեկ մաքրում՝ քարն ու պայծառ է. սեւ գտակը մեկդի նետած ըլլալով՝ զրոյսն առնաւ ու զանգուր մագերով ծածկում է. իր ձեռքերն ալ մաքուր ու ճերմակ են: Քիչ մը ձախշիկ կերպով խոնարհելով կը բարեւէ, սեւեակին մեջ շուրջը կը դիտէ, ծխանին ու ժամացոյցին կը նայի ու շուտով՝ ակունքը կը փրկէ):

ՊԱՐՈՆ Գ. - Մի՛ վախճար, մօտ եկուր, պզտիկ:

Տիկին Գ. Ա. - Ինչ լաւ կ'երեւայ պզտիկը:

ՊԱՐՈՆ Գ. (Չայն դիտելով) Դեռ չզգուած, բայց և այնպէս դռնար մը:

Տիկին Գ. - Դիտէ անգամ մը ո՞ր ժամացոյցը. Ինչպէս է, կը հաւնի՞ս:

ԱՂԱԽԵԻ. - (Կը ցուցնէ տնոր) Ահա՛, տսիկա:

Տիկին Գ. - Ինչո՞ւ քիչ մը առաջ չափի դայդ:

ԾԽԱՆ ՄԱՔՐՈՂ. - (Տիկնոջ ոտին իյնալով) Ո՛վ մեծարեց տիկին, և կամ ինչպէս որ պէտք է կոչել զՁեզ: Մեզմէ մէկը չի կրնար Ձեզի պէս բարձր գլուխներու հետ խօսակցել: Ո՛հ, ներքէք ժամացոյցը գոյնալու ամբարշտ մտածմունքիս: (Պատնիս Գեղարեւանին ոտին իյնալով) Ո՛վ մեծարելի պարոն կոմս. կամ ինչ որ էք: Հոգար ներում կը խնդրեմ: Մի՛ ծեծէք զիս ծխանէն վար իջնալուս համար: (Վեր եղելով ու երկինք նայելով) Ո՛վ սիրելի մայր, քու բոլոր բաժնեկից ձեզիւ կ'ըլլան: Չկայ բարակ դերձան մը, որքան ալ նաւթ՝ որ օր մը արեւին չիլէ: Փառք Աստուծոյ որ ժամացոյցը չեմ առած . . . Եթէ ոչ՝ անշուշտ այս գլուխը (Դրոշիւր կը բռնէ) թա՛ծ կ'ըլլար:

ՊԱՐՈՆ Գ. - Պատուաւոր տղայ, հանդիստ եղիք: Հոս քեզի բան մը չի պատահիր:

Տիկին Գ. Ո՛հ, ո՛հ, Ինքզինքդ շատ լաւ բռնեցիր: Զքեզ տեսնող կար: Ամէն բան գիտե՛ս. եթէ հպարտութիւն ունենայիր՝

մարդիկը: Բայց դեռ ի՞նչ կրնանք ընել քեզի համար:

Ծեռն ԱՆՄԱՔՐՈՂ. - Ո՛հ, ինձի համար ոչինչ: Բայց այն բա-
րի ընտանիքին վիճակը հիմայ չառ գէշ է: Այրը հիւանդ է
ու չի կրնար աշխատիլ, իսկ կինը աղաքներով գրադած է: Արդ-
պաղատագին ու ձեռամբարձ (Ձեռքերը վեր կը վերցնէ) կը խըն-
դրէ: Եւ որ ժամացոյցին տեղ այն բարի ընտանիքին օգնութիւն
մ'ը՛ էիք:

Տիկին Գ. - Ո՛հ, հրաշալի՛:

ԱՂԱԽՆԻ. - Ստուգիւ աղան ամենազնիւ ու երախտագէտ
սիրտ ունի:

ՊԱՐՈՆ Գ. - Խեղճ մարդիկներուն պէտք է օգնել: Պիտի
հաշամ զանոնք:

ՀՐԱՆԳ. - (Արշակին) Հիմայ աւելի ես պէտք է որ ժամա-
ցոյցը դուն առնուս: Դուն արժանի ես անոր. ինձմէ աւելի
դուն ես արժանի:

Տիկին Գ. - Ապրի՛ս, ազնիւ Հրանդ: Հիմայ աչքիս դար-
ձեալ պատուաւոր ես, եկո՛ւր բաղուկներուս մէջ:

ՊԱՐՈՆ Գ. - Տղան մեր Հրանդն ամէցուց... ի՞նչ կը կար-
ծես, (Արաքսիին) սիրելի կինս, Պէ՛տք է որ այն չքաւոր գոր-
ծաւորներն ալ, որոնց մասին այնքան աղուոր բաներ պատ-
մեց այս աղան՝ զմեզ ամէցնեն:

Տիկին Գ. - Ո՛հ, ո՛չ: Պէտք չէ որ ամէցնեն: Այն դաղա-
փարը, զոր ինձ հասկցնել կ'ուզես՝ ճիշդ իմս ալ է:

ԱՂԱԽՆԻ. - Նայէ՛, Հրանդ, այսօր բան մը ըրիր, որ ծնուն-
դէանդ տօնին պատիւ չի բերեր: Սակայն այս օրը կրնաս
ուրիշ կերպով կեանքիդ գեղեցկագոյն օրերէն մէկն ընել: Կըր-
նաս այս սրբ աղուն համար, որ այլ եւս ո՛չ հայր եւ ոչ մայր
ունի՝ հայրիկէն ու մայրիկէն բան մը խնդրել ու ատով թերեւ
զինքն իր ամբողջ կեանքին մէջ երջանիկ կ'ընես: Եւ որով-
հետեւ այսօր ծննդեանդ տօնն է՝ անշուշտ խնդրանքդ չեն մեր-
ժեր:

ՊԱՐՈՆ Գ. - Շատ ազնիւ, սիրելի Աղաւնիս:

ԱՂԱԽՆԻ. - Ի՞նչ քեզ չեկա՞ւ, Հրանդ:

ՀՐԱՆԳ. - Ո՛հ, այո՛, այո՛, ան ա՛յնքան աղքատ է... ու
ա՛յնքան խեղացի, այնքան բարի ու պատուաւոր: Ես ալ
չառ կ'աղաչեմ:

ՊԱՐՈՆ Գ. - Օ՛հ, ուրեմն, պոտիկ, մեր քովը կեցիր. քե-
զի լաւ բաներ սորվեցնել կու տամ, որով օր մը կրնաս վա-
յելչօրէն ժամացոյցը կրել:

Տիկին Գ. - Իսկ դուն, Հրանդ, աղուոր օրինակ մը տա-
լով՝ պատուէ պոտիկը ձեռքը թօթուելով ու բարի գալուստ
մաղթելով իր բն. քու եղբայրդ:

ՀՐԱՆԳ. - (Արշակին ձեռքը քորուելով) Իրարու եղբայր
ըլլանք, աղուոր աղայ:

Ծեռն ԱՆՄԱՔՐՈՂ. - Աստուած իմ, այս սրքան մի՛ ըրիրք
կ'ընէք ինձի: Ո՛հ, ո՛չ, ստուգիւ ատոր արժանի չեմ: Ասիկա
դեռ դովելի բան մը չէ, երբ մէկն այնքան մեծ չարութիւն
չ'ընէր որ զինքը բանաւորին կամ կախին: Պատուաւոր ըլլա-
լը՝ իմ պարտքս է: Ես պէտք էի այնպէս ընել: (Ծերապիր եր-
կինի՝ նայելով ձեռնամաձ): Ո՛հ, դեռ կը յիշեմ, երբ օր մը
չառ կարօտութեան մէջ էիք՝ արտէ մը զեռնախնձոր գողցայ:
Օ՛հ, ինչպէս պատմեց զիս մայրս ու խրատեց: Անմիջապէս գող-
ցուած զեռնախնձորները նորէն հոն տարի, ուսկից որ ատած
էի ու Թերսիմէն ներսում խնդրեցի: (Գարնալ դեպ ի երկինք
դառնալով) Շնորհակալութիւն քեզ, սիրելի՛ մայրիկ, քու
խոստութիւնդ հիմայ զիս երջանիկ կ'ընէ: Եթէ զեռնախնձորին
համար զիս պատմած չըլլայիր՝ գողութեան դէմ այս զղուանքը
պիտի չառնենայիր... Այս ժամացոյցն ալ ատած պիտի չըլ-
լայիր եւ հիմայ ալ խեղճուկ կաթիլ մը դարձած... Ամէնքը
զիս անպատիւ պիտի համարէին ու ոչ ոք ինձի պիտի վրս-
տահէր: (Բոլոր ներկաներուն) Ստուգիւ, ամբողջ կեանքիս
մէջ պիտի չկարենամ մօրս պէտք եղածին չափ չնորհակալ ըլ-
լալ, որ յանցանք մը անպատիւ չէ թողած ու ա՛յնքան սի-
րալիք կերպով խրատած է զիս:

ՊԱՐՈՆ Գ. - Կը տեսնե՞ս, ուրեմն, Հրանդ, թէ ի՞նչ լաւ
հետեւանքներ կ'ունենայ աղաքն իրենց յանցանքին համար

պատժելը. — Հիմայ ամէնքդ ալ կը հասկնա՞ք, թէ տղաք, ի՞նչ անդուլթ բարութիւն, ի՞նչ անսիրտ գթութիւն պիտի բլլար ձեր յանցանքներուն աչք զոյելը:

ԵՐԱՆՈՒՀԻ. — Ոչ անշո՛ւշտ, ամէնքս ալ կը հասկնանք, հայրիկ, շատ պայծառ է:

ԾԽԱՆ ՄԱՔՐՈՂ. — Ո՛վ բարի պարոն, ո՛վ ազնիւ տիկին, հազար ու բիւր անգամ շնորհակալ եմ ձեզի որ զիս կ'ընդունիք: Իսկ դու, աղուոր, պզտիկ պարոն, դուն պէտք ես ժամացոյցն ստանալ: Ահա առ, շատ կ'աղաչեմ:

ՀՐԱՆԳ. — Ոչ, ետայիւս բնաւ չեմ կրնար ժամացոյցն առնուլ: Հիմայ շատ սիրով կը կատարեմ պարտքս և ատոր համար հայրիկիս ու մայրիկիս ձեռքերը կը համբուրեմ,

ԾԽԱՆ ՄԱՔՐՈՂ. — Ի՞նչ քնեմ ուրեմն ժամացոյցը: Նորէն միշտ պատուաւոր ու ուղղամիտ պիտի ըլլամ և Աստուծոյ վախճան: Ասոր համար միշտ յարմար ժամանակ կայ, ասոր համար ժամացոյց նայելու հարկ չկայ:

ՊԱՐՈՆ Գ. — Լաւ, միշտեւ որ կարող ըլլաս զայդ վայելուչ կերպով կրել՝ ևս զայդ մեր սովորական սենեակին մէջ կը կախեմ ու տակն ալ սկի տառերով սա խօսքերը գրել կու տամ, «Երջանիկ ըլլալու համար՝ ամէն առեւտրեւ ազնիւ ու պատուաւոր եղիւ. բայց՝ ամէն ամեն ու ամէն տեղ ազնիւ ու պատուաւոր ըլլալու համար յիշէ միշտ Աստուծոյ ներկայութիւնը և անոր սուրբ կամքը աւելն բանէ աւելի յարգէ»:

ԺԲ. ՏԵՍԻՒ

ՆԱԶԻԿ, ԱՆՆԱ ԵՒ ԱՌԱՋԻՆԵՐԸ

ՆԱԶԻԿ. — Բայց ինչո՞ւ մէ՛կը նախաճաշի չի գար: Մեր կաթը ասք պիտի ըլլայ, հայրիկին ու մայրիկին սուրճը պաղ. (Պզտիկ ծխակ մաքրողը կը նշմարե ու յանկարծակիի գաշով ձիջ նը կ'արձակե) Նայէ՛, նայէ՛, փոքրիկ չար ծխան մաքրողը հոս է: (Կ'ուզե փախչի):

ԱՆՆԱ. — (Ետ կեցնելով) Կեցի՛ր, քեզի բան մը չ'ըներ:

ՏԻԿԻՆ Գ. — Տղայ մի՛ ըլլար, Նազիկ, նայէ մէյ մը ի՞նչ բարի է. ի՞նչպէս կը ժպտի:

ՆԱԶԻԿ. — (Անկաշիկ փակցիկի սակիկն դուռն ուսնելով) Ա՛հիմայ աւելի գեղեցիկ է քան առաջ. եթէ այդ մրոտ հագուստներն ալ չունենար . . . :

ՏԻԿԻՆ Գ. — Ան մեր քովը պիտի մնայ: Բու եղբայրդ պիտի ըլլայ: Իբրեւ իր քոյրիկը պիտի չուէ՞ր զինքը սիրել:

ՆԱԶԻԿ. — Եթէ հայրիկը իրեն սիրուն հագուստներ չիւնէ՛ր, ինչո՞ւ չէ:

ՏԻԿԻՆ Գ., ՍԻՐԱՆ ՆԱԳԱՍԱՆԵՐԸ. — Այդ փոքրիկ գլխուն մէջն են: Այս զգեստներով հաճելի չէ՞ քեզի:

ՆԱԶԻԿ. — (Գլուխը ցնցելով) Բ՛այ:

ՏԻԿԻՆ Գ. — Բայց Հրանդ՝ իր ծննդեան տօնին առթիւ ընդունած այս հագուստին մէջ քեզի հաճոյ է, այնպէս չէ՞:

ՆԱԶԻԿ. — (Կը հաստատէ զլիսով) Անշո՛ւշտ, իշխանի մը պէս հագուած է:

ՏԻԿԻՆ Գ. — Բայց ըսէ. Հրանդ ծածուկէն երանիկին զեղեցիկ նարինջները փրցուցած կերած է: Ասիկա լաւ կը զանե՞ս:

ՆԱԶԻԿ. — Ո՛չ:

ՏԻԿԻՆ Գ. — Բայց չէ՞ որ զեղեցիկ հագուստներ ունի:

ՆԱԶԻԿ. — Նորէն չեմ հաւնիր:

ՏԻԿԻՆ Գ. — Ուրեմն մնացածն ալ լսէ: Այդ սե հագուստով աղան կրնար ծածուկէն մեր սկի ժամացոյցն առնուլ տանիլ և իրեն կարծածին համեմատ ոչ ոք պիտի իմանար. և սակայն ժամացոյցը չառաւ, որովհետեւ գողնալը լաւ բան չէ և Աստուած ամէն բան կը տ'ոնէ ու չարութիւնը կը պատժէ: Հիմայ ըսէ նայի՛մ, կը հաւնե՞ս այսպէս պատուաւոր ըլլալուն համար:

ՆԱԶԻԿ. — Այո՛:

ՏԻԿԻՆ Գ. — Բայց չէ՞ որ մրոտ զգեստ հագած է:

ՆԱԶԻԿ. — Այո, սակայն շատ բարի տղայ է:

ՏԻԿԻՆ Գ. — Լաւ ուրեմն, միտ դիր. ո՞րը լաւագոյն է. սի-

բուն զգեստներ հագնել ու չար ըլլալ՝ թէ տգեղ հագուստներ ունենալ ու բարի ըլլալ: Ո՞րը աւելի լաւ է:

ՆԱԶԻԿ.~ Սիրուն զգեստներ ունենալ ու բարի ըլլալ՝ ամէնէն լաւն է:

ՏԻԿԻՆ Գ.~ Լա՛ւ միտ դիր. Ո՞րը կը նախընտրես. աղուս զգեստներ ունենալ՝ թէ բարի ըլլալ:

ՆԱԶԻԿ.~ Երկուքն ալ:

ՏԻԿԻՆ Գ.~ Լաւ, բայց եթէ երկուքն ալ միասին չու-
նենայի՞ր, եթէ երկուքէն մէկը միայն կարենայի ստանալ —
կա՛մ զեղեցիկ զգեստներ կա՛մ բարի ըլլալ — ո՞րը պիտի ըն-
տրէիր:

ՆԱԶԻԿ.~ Օ՛, ատիկա դժուար է: Ես . . . ես . . . ա-
ւելի պիտի ուզէի բարի ըլլալ:

ՏԻԿԻՆ Գ.~ Օ՛, եկո՛ւր, եկո՛ւր բաղուկներս մէջ. դուն
իմ բարի, անուշիկ աղջիկս ես:

ԵՐԱՆՈՒՀԻ.~ Ի՞նչ պիտի ընենք, ուրեմն, զեղեցիկ ծաղ-
կեպտակը:

ՊԱՐՈՆ Գ.~ Նազիկ, զիտե՞ս նաեւ թէ որո՞ւն կը պատշաճի
պտակը:

ՆԱԶԻԿ.~ Այո՛, հայրիկ, հարսին:

ՊԱՐՈՆ Գ.~ Լաւ, բայց առաքինութեան, այսինքն աղու-
մըն ալ, որ բարի ու պատուաւոր է՝ պտակ մը կը վայելէ: Ա-
մէնէն աւելի որո՞ւն կը վերաբերի, ուրեմն, այս պտակը:

ՆԱԶԻԿ.~ Ինձի՛:

ՏԻԿԻՆ Գ.~ Քեզի ալ, եթէ մի՛շտ հնազանդ ու բարի ըլլաս:

ՊԱՐՈՆ Գ.~ Միայն թէ դուն ինքզինքդ գովելու չես:
Ինքնագովութիւնը լաւ չէ: Իսկ պտակին համար ուրիշ բան
էր ըսածս:

ՏԻԿԻՆ Գ.~ Սա երկու մանչերէն զանիկա՛ պիտի պտակես
այս պտակով, որ ատոր աւելի արժանի է: Որո՞ւն կու տաս
ուրեմն, պտակը:

ԱՂԱԻՆԻ.~ Գեղեցիկ հագուստ ունեցողին՝ թէ տգեղ հա-
գուստ ունեցողին:

ՆԱԶԻԿ.~ (Պսակը ծխան մաքրող տղան երկնցներով) Նա-
րեկ, սեւուկ աղբարիկիս:

ՏԻԿԻՆ Գ.~ Ապրի՛ս, աղսւո՛ր Նազիկս, փոքրիկ սրաիդ
մէջ արդէն պարզ բարին հաճոյականէն աւելի գերադաս է:

ԵՐԱՆՈՒՀԻ.~ Իսկ ի՞նչ ընենք այն երգը, զոր Հրանդին
ծննդեան օրը պիտի երգէինք:

ՊԱՐՈՆ Գ.~ Այն ալ պահեցէք իր յաջորդ ծննդեան առ-
նին, երբ ինչպէս կը յուսամ՝ ատոր աւելի արժանի պիտի
ըլլայ: Այսօր երգեցէք «Երեք Պսակներուն» երգը, զոր սա
աղսւոր ծաղկեպտակն ինձ կը յեշեցնէ:

(ԱՄԷՆՔԸ ԿԵՐԳԵՆ)

Տեսակ տեսակ պրտակներ կան,
 Փառքի, պատուոյ, զարդարանքի,
 Անոնց երկուքն շատ պատուական,
 Իսկ երրորդը՝ հիանալի:

Հայրենասէր քաջին հակառակ
 Որ իւր արիւնքն է թափեր՝
 Կը պրտակէ փառքով առատ
 Դափնեպրսակ մը պատառաքեր:

Շուշանափայլ անմեղու թիւնն
 Երբ զարգն ըլլայ հարսի մը նոր՝
 Ծաղկեպրսակն անոր գլխուն
 Կը բոլորուի հարսնիքին օր:

Բարի հոգւոյն, որ ակադէմիան
 Երկինք կ'երթայ սաւառնաթիւ,
 Կը վայելէ զեղեցիկագոյն
 Աստղապրսակն իբրեւ պարզեւ:

ՀԱՐ ԹԱՏՐԵՐԳԱԿԱՆ

Զուից. ֆր-

1. ԹՇՆԱՄՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՀԱՇՏՈՒԹԻՒՆ	1
Խառն խումբի համար	
նոյնին երեք նուագներուն հօքաները	0,40
2. ՊԱՆԴՈՒԻ ԳՈՂԸ	0,60
Մանչերու համար	
նոյնին երկու նուագներուն հօքաները	0,40
3. ՄՊԻՏԱԿ ՏԱՓԱՏԸ ԿԱՄ ԱԿԱՄԱՅ ՄԱՐԶԻԿԸ	0,80
Խառն խումբի համար	
նոյնին երկու նուագներուն հօքաները	0,40
4. ԹԱՏԵՐԱՓՈՐՁ ՄԸ	0,60
Աղջիկներու համար	
նոյնին չորս նուագներուն հօքաները	0,40
5. ՏԱՌԱՊԱՆԲԻ ԴԱՄԸ	0,80
Աղջիկներու համար	
նոյնին երկու նուագներուն հօքաները	0,20
6. ԱՂԲԱՏԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ ԿԱՄ ՀԱՍԿԱՔԱՂ ԱՂԶԻԿԸ	0,80
Խառն խումբի համար	
նոյնին երկու նուագներուն հօքաները	0,20
7. ՆԱՂԲՈՒԱԾ ՈՍՏԻԿԱՆԱՊԵՏԸ	0,80
Մանչերու համար	
նոյնին երկու նուագներուն հօքաները	0,40
8. ԵՐԿՈՒ ԱՊՈՒՇ ՆԱՌԱՆԵՐ	0,06
Խառն խումբի համար	
նոյնին երկու նուագներուն հօքաները	0,40

Զւեյգ ֆւ.

9. ԿՕՇԿԱԿԱՐ ՍԻՄՈՆ ԱՂԱՅԻ ԾՆԵՂԵԱՆ ՏԱՏԵԴԱՐՁԸ	0,80
Մանչերու համար	
նոյնիս երկու նուագներուն հօրաները	0,40
40. ԲԱՆՏԱՐԿՈՒԱԾ ՊԱՐԵԿԸ	0,60
Աղջիկներու համար	
նոյնիս երկու նուագներուն հօրաները	0,40
44. ԻՆՁ ԲԱՐԵԴԳ ԱՆԱԿՆԿԱՒ	0,80
Աղջիկներու համար	
նոյնիս երկու նուագներուն հօրաները	0,40
12. ՓՈՔՐԻԿ ԾԻԱՆ ՄՈՔՐՈՂԸ	0,60
Խառն խումբի համար	

ԴԻՄԵԼ՝ P.Méchitharistes Vienne VII (Autriche) Mechitaristengasse 4

ԿԱՄ՝ Collège des P. P. Mechitaristes Plovdiv (Bulgarie).

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0402794

13542

№ 118

1

ԳԻՆ՝ 10 ՀԵԻՆ